

Visos teisės saugomos. Jokia šio leidinio dalis be raštinio leidėjų leidimo negali būti atkuriamą, saugoma duomenų paieškos sistemose ar perduodama bet kokia forma ar bet koku būdu elektroninėmis, mechaninėmis, fotokopijavimo, įrašymo, nuskaitymo arba kitomis priemonėmis.

I

Pirmą valandą dienos, miestą alinant karščiui, šuns staugimas buvo tiesiog nepakenčiamas. Jis jau dvi paras tupėjo čia, Mišlė aikštėje, ir dvi paras lojo. Tai buvo didelis, rudas, trumpaplaukis šuo be antkaklio, perdrėksta ausimi. Jis ambrijo tolygiai, maždaug kartą per tris sekundes, storu, iš proto varančiu balsu.

Diužė mėtė į jį akmenis nuo buvusių kareivinių slenksčio – tos kareivinės per karą buvo paverstos dezertyrų ir šnipų kalėjimu. Bet tai nemaž nepadėjo. Pajutęs skriejant akmenį, šuo trumpam atšokdavo, o paskui vėl imdavo plyšoti. Pastate tebuvo vienas kalinys, ir neatrodė, kad jis norėtų ištrūkti į laisvę. Deja, Diužė buvo vienintelis sargas ir profesinė sąžinė neleido jam pasitraukti. Jis neturėjo kaip nuvyti gyvulio ar smarkiai jo išgąsdinti.

Per tokį karštį niekas nedrįso kišti nosies laukan. Tuščiose gatvėse lojimas aidėjo, atsimušdamas nuo sienos

į sieną. Vienu tarpu Diužė jau norėjo pasinaudoti pistoletu. Bet dabar buvo taikos metas; jis abejojo, ar turi teisę šauti miesto viduryje, tegul ir į šunį. O svarbiausia, kalinys tada gautų papildomą argumentą dar labiau nuteikti gyventojus prieš valdžią.

Ką ir sakyti, Diužė jo nekentė. Jį sulaikiusiems žandarams jis taip pat padarė blogą įspūdį. Vyriškis nesipriešino, kai jie jį vedė į karo kalėjimą. Buvo matyti, kad jis jaučiasi teisus šitaip elgdamasis, lyg tik nuo jo priklausytų, ar sukelti šalyje revoliuciją...

Nors gal taip ir buvo. Diužė dėl nieko nebūtų garantavęs. Ką jis, bretonas iš Konkarno, žinojo apie šią Žemutinio Bery suprefektūrą? Šiaip ar taip, jam čia nepatiko. Didžiąją metų dalį būdavo drėgna, o keletą savaičių, kai visą dieną šviesdavo saulė, – per daug karšta. Žiemą ir lietingais orais nuo žemės kildavo nesveiki garai, atsiduodantys supuvusia žole. Vasarą keliai parūkdavo sausomis dulkėmis ir miestelis nežinia kodėl prasmirdavo siera, nors kaimynystėje nebuvo nieko daugiau, tik laukai.

Diužė uždarė duris ir susiėmė rankomis galvą. Nuo lojimo jam prasidėjo migrena. Trūko darbuotojų, ir jo niekada niekas nepakeisdavo. Jis miegodavo savo kabinete ant čiužinio, o rytą įkišdavo jį į metalinę spintą. Per šunį paskutines dvi naktis prižiūrėtojas nesudėjo nė bluosto. Jo amžiuje tai jau buvo nepakeliama. Diužė nuoširdžiai manė, kad, perkopęs penkiasdešimtmetį,

žmogus turėtų būti atleistas nuo tokių išbandymų. Vienintelė jo viltis buvo – kad karininkas, iškvietas nagrinėti bylos, atvyks greitai.

„Kaštonų“ baro patarnautoja Perina rytą ir vakarą pereidavo per aikštę ir atnešdavo jam vyno. Jis privalejo kaip nors išverti. Mergina paduodavo butelius pro langą, o jis, netardamas nė žodžio, atkišdavo jai pinigų. Neatrodė, kad ji baimintųsi šuns, pirmą vakarą net sustojo jo paglostyti. Miestiečiai pasirinko, kurią pusę palaikyti. Ir tai buvo ne Diužė pusė. Perinos butelius prižiūrėtojas pasistatė po stalu ir vyno įsipildavo paslapčiomis. Nenorėjo, kad karininkas užkluptų jį geriantį, jei atvažiuotų netikėtai. Taip iškankintas nemigos, jis nebuvo tikras, ar išgirs jį ateinant.

Ir iš tiesų, matyt, trumpam užsnūdo, nes atsimerkęs išvydo jį priešais save. Prie durų, griežtai žiūrėdamas į Diužė, stovėjo aukštas vyriškis, vilkintis tamsiai mėlyna sujuosta palaidine, per daug stora šiam metų laikui, bet vis tiek susagstyta iki pat viršaus. Sargas atsitiesė ir neklusniais pirštais užsisagstė keletą švarko sagų. Tada atsistojo ir išsitempė „ramiai“. Žinojo, kad jo akys užtinusios ir kad jis tvoskia vynu.

– Ar negalėtumėt nutildyti šito gyvulio?

Tai buvo pirmieji karininko žodžiai. Jis žiūrėjo pro langą, nekreipdamas jokio dėmesio į Diužė. Vis dar stovėdamas „ramiai“, šis jautė šleikštulį ir bijojo praverti burną.

– Šuo neatrodo piktas, – pridūrė karo teisėjas. – Kai vairuotojas mane išleido, jis nė nepajudėjo.

Vadinasi, prie kalėjimo buvo sustojęs automobilis, o jis nieko negirdėjo. Tikriausiai miegojo ilgiau nei manė.

Karininkas atsigręžė į Diuzė ir pavargusiu balsu ištarė „laisvai“. Akivaizdu, šiam žmogui nerūpėjo disciplina. Jis elgėsi natūraliai ir į karišką mizansceną žiūrėjo kaip į nemalonų folklorą. Pasiėmęs kėdę su virbais, karininkas ją apsuko, apžargomis atsisėdo ir užsikniaubė ant atkaltės. Diuzė atsipalaidavo. Mielai būtų išgėręs šlakelį, o tokiu karščiu gal ir atvykėlis su džiaugsmu būtų palaikęs jam kompaniją. Bet jis nuvijo šią mintį ir gerklei suvilgyti tik sunkiai nurijo seiles.

– Ar jis čia? – paklausė teisėjas, smakru kryptelėjęs į metalines duris, už kurių buvo kameros.

– Taip, komendante.

– Kiek jų dabar turite?

– Viena, komendante. Pasibaigus karui, čia labai ištuštėjo...

Prižiūrėtojai tai buvo tikra laimė. Saugodamas viintelį kalinį, būtų galėjęs sau švilpauti. Bet atsitik tu man taip, kad anas turi šunį ir šis be perstojo kaukia priešais kalėjimą.

Karininkas prakaitavo. Jis mikliai atsisagstė dvi dešimtis palaidinės sagų. Diuzė pamanė, jog jis veikiausiai jas susisagstė tik prieš įeidamas, kad padarytų jam

įspūdį. Tai buvo kokių trisdešimties metų vyras, bet po šio karo gana dažnai galėdavai pamatyti tokius jaunos žmones, pasipuošusius galionais. Privalomi ūsai buvo netankūs ir atrodė kaip antakiai, sužėlę po nosimi. Jo akys buvo mėlynos it plienas, bet švelnios ir veikiausiai trumparegės. Iš liemenės kišenės kyšojo raginiai akiniai. Ar jis jų nenešiojo iš koketiškumo? O gal norėjo suteikti žvilgsniui to paslaptinumo, turinčio sutrikdyti jo tarđomus įtariamuosius? Išsitraukęs languotą nosinę, karininkas nusišluostė kaktą.

– Kuo jūs vardu, adjutante?

– Reimonas Diuzė.

– Ar jūs kariavote?

Prižiūrėtojas išsitiesė. Pasitaikė puiki proga. Jis galėjo pelnyti keletą taškų, pasistengti, kad karininkas užmirštų jo laikyseną, ir parodyti, jog kalėjimo sargo pareigas atlieka be jokio malonumo.

– Žinoma, komendante. Aš buvau šaulys. Dabar to nematyti, nusikirpau barzdele...

Kadangi karininkas nenusišypsojo, Diuzė kalbėjo toliau:

– Du kartus buvau sužeistas. Pirmą – į petį prie Marnos, antrą – į pilvą, lipdamas į Mortomo kalvas. Todėl nuo tada...

Karininkas mostelėjo ranka norėdamas pasakyti, kad supranta ir nėra reikalo pasakoti daugiau.

– Ar turite jo bylą?